

Motion till riksdagen 2013/14:A296

av **Josefin Brink m.fl. (V)**

En aktiv arbetsmarknadspolitik

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Bakgrund.....	2
4	En sammanhållen Arbetsförmedling	3
4.1	Allmänt om Arbetsförmedlingens resurser och arbetssätt.....	3
4.2	Sökaktivitet och platsanmälan.....	4
4.3	Samlat ansvar för arbetsmarknadspolitikerna.....	5
4.4	Avveckla de privata coacherna och de kompletterande aktörerna	6
4.5	Aktiva åtgärder.....	6
4.6	Skärpta krav på och kontroll av arbetsgivare som tar emot subventioner	7
4.7	Mer utbildning inom ramen för arbetsmarknadspolitikerna	8
4.7.1	Arbetsmarknadsutbildning	8
4.7.2	Utbildning inom det reguljära utbildningssystemet.....	9
4.8	Lika villkor för kvinnor och män	9
4.9	Avveckla fas 3.....	9
4.9.1	Anställning och utbildning istället för fas s3.....	10

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetsförmedlingens resurser och arbetssätt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om platsanmälan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla arbetssökande ska ges stöd och insatser från Arbetsförmedlingen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att systemet med de s.k. kompletterande aktörerna bör avvecklas och kontrakten med de privata jobbcoacherna avslutas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utformningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om öppenhet och skärpta krav på och kontroller av arbetsgivare som tar emot subventioner och stöd.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att antalet platser i arbetsmarknadsutbildningen bör fördubblas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att 6-månadersgränsen för arbetsmarknadsutbildningens längd bör slopas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen bör kunna anvisa arbetssökande till utbildningar i det reguljära utbildningssystemet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kvinnor och män ska garanteras lika tillgång till Arbetsförmedlingens program.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avveckla fas 3, sysselsättningsfasen.

3 Bakgrund

När Arbetsförmedlingens generaldirektör tvingades avgå under sommaren 2013 var det kulmen på en lång tids turbulens runt Arbetsförmedlingen. Denna turbulens kan inte tillskrivas en enda person på ledande befattning, utan har sin grund i politiska beslut fattade av regeringen Reinfeldt.

Regeringen har sedan 2006 genomfört stora förändringar av myndighetens struktur och arbetssätt. Myndighetens anställda har fått ständigt nya arbetsuppgifter, samtidigt som detaljstyrningen av arbetsförmedlarnas arbete ökat. Fackförbundet ST vittnar om en stelbent byråkrati och allt krångligare administration som hindrar personalen från att stödja de arbetslösa på bästa sätt.

Systemet med privata jobbcoacher och andra externa aktörer har tagit stora resurser i anspråk och kantats av bristande kontroller, skandaler och oegentligheter.

Under regeringen Reinfeldt har också både innehåll och inriktning i de arbetsmarknadspolitiska programmen förändrats. De så kallade garantiprogrammen med mycket lite aktivt innehåll dominerar totalt, medan utbudet av yrkesinriktade utbildningar har minskat radikalt. Arbetsförmedlarna tvingas lägga en allt större tonvikt på att kontrollera och disciplinera de arbetssökande, på bekostnad av stöd och handledning. Istället för kvalificerat matchningsarbete pressas arbetssökande att söka så många jobb som möjligt.

Vi befinner oss nu i en situation där arbetslösheten ligger på en högre nivå än då regeringen tillträdde och långtidsarbetslösheten har ökat med över 100 procent¹. De arbetssökande upplever inte att de får meningsfull hjälp och arbetsgivare frustreras av att dränkas i uppenbart irrelevanta ansökningar, samtidigt som de får allt svårare att hitta personal med rätt kvalifikationer. Det är ingen överdrift att påstå att Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadspolitiken befinner sig i en akut förtroendekris.

Det är hög tid att byta inriktning på arbetsmarknadspolitiken och ge Arbetsförmedlingen de resurser och förutsättningar som krävs för att leva upp till medborgarnas och arbetsmarknadens behov.

4 En sammanhållen Arbetsförmedling

En sammanhållen statlig Arbetsförmedling med nationell överblick är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad. Om alla kategorier av arbetssökande och arbetsgivare som söker personal använder en och samma Arbetsförmedling maximeras möjligheterna till god matchning. Men det förutsätter att Arbetsförmedlingen har både de resurser och den kompetens som krävs för att kunna bistå såväl arbetssökande som arbetsgivare på ett relevant sätt. Det förutsätter också förändringar i styrningen av myndigheten.

4.1 Allmänt om Arbetsförmedlingens resurser och arbetssätt

Arbetsförmedlarna måste ges större frihet att göra individuella bedömningar av vilka insatser enskilda arbetssökande ska erbjudas och vid vilken tidpunkt. Den detaljstyrning av arbetet på förmedlingskontoren som regeringens regelverk innebär, är inte ändamålsenlig. Vidare bör större fokus läggas på att alla inskrivna snabbt ska få en individuell handlingsplan och på regelbundna möten mellan sökande och förmedlare med tid för kvalificerad rådgivning och

¹ Definierat som antalet öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd (16–64 år), som varit inskrivna hos Arbetsförmedlingen i minst ett år.

Fel! Okänt namn på

stöd. Det är en betydligt bättre användning av såväl arbetssökandes som arbetsförmedlares tid än att upprätta och kontrollera aktivitetsrapporter. Vänsterpartiet anser att kravet på aktivitetsrapporter bör avskaffas och avvisar förslaget att ytterligare utvidga kraven till deltagare i program med aktivitetsstöd. Se motion 2013/14:A327 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Arbetsförmedlingen måste kunna ge relevant stöd och service åt alla arbetssökande och arbetsgivare i alla branscher. Samtidigt är det rimligt att särskild tonvikt läggs vid att stödja grupper som har stora behov. För att klara den utmaningen måste myndigheten ha en organisation med plats för både generalister och mer specialiserade handläggare. Vi menar att den senare kategorin skalats ner i alltför hög grad. Vi anser att myndigheten behöver inrätta branschförmedlingar med fördjupade kunskaper. Vi ser också ett behov av fler handläggare med specialistkunskaper om funktionsnedsättningar och arbetshjälpmedel.

Ett särskilt allvarligt samhällsproblem är den grupp unga som varken arbetar eller studerar och som inte självmant söker sig till Arbetsförmedlingen. Vi anser att myndigheten bör ges ett särskilt uppdrag att aktivt söka upp och motivera denna grupp unga.

I Vänsterpartiets budgetmotion avsätter vi 300 miljoner kronor för att Arbetsförmedlingen ska kunna anställa specialiserade handläggare och handläggare med uppdrag att särskilt arbeta med unga arbetslösa.

Arbetsmarknaden är komplex och behoven hos olika sökande varierar kraftigt. För att säkerställa relevanta insatser måste Arbetsförmedlingen ha väl fungerande samverkan med andra aktörer. Idag varierar graden av samverkan med andra aktörer i alltför hög grad, och missnöje med samverkan har framförts inte minst från omställningsorganisationerna. Arbetsförmedlingens samverkan med arbetsmarknadens parter, omställningsorganisationerna, kommuner och andra aktörer på lokal och regional nivå behöver därför förtydligas och regleras bättre.

Vad som här anförts om Arbetsförmedlingens resurser och arbetssätt bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.2 Sökaktivitet och platsanmälan

Arbetsförmedlingen måste kunna ställa krav på att arbetssökande verkligen söker jobb, men dagens ensidiga fokus på att räkna antalet ansökningar är direkt kontraproduktivt. Att söka ett stort antal jobb som man inte har någon realistisk möjlighet att få är demoraliserande för den sökande. Fokuseringen på sökaktivitet har också medfört att många arbetsgivare undviker att använda sig av Arbetsförmedlingen eftersom de får för många eller fel typ av sökande. I förlängningen riskerar detta leda till att allt fler lediga jobb istället tillsätts via informella kontakter, och att de som saknar sådana kontaktnät får allt sämre chanser att hitta ett jobb.

Sökkravet måste därför ges ett kvalitativt innehåll, i linje med Arbetsförmedlingens uppdrag att bidra till god matchning på arbetsmarknaden. Av

samma skäl har Vänsterpartiet tidigare motionerat om att en arbetssökande ska ges rätt att avgränsa sitt sökande geografiskt och yrkesmässigt de första 100 dagarna. En riksdagsmajoritet har ställt sig bakom kravet, men regeringen har valt att hänvisa frågan till Kommittén om hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet. Vi anser inte att ytterligare utredning behövs och förväntar oss att regeringen snarast återkommer till riksdagen.

Med en rimlig avgränsning av sökkravet skulle intresset att anmäla lediga platser till Arbetsförmedlingen rimligen öka. Det är en önskvärd utveckling, eftersom det ökar både överblicken av arbetsmarknadsläget och möjligheterna till god matchning. Vi menar att det även bör införas ett formellt krav på att alla lediga platser ska anmälas till Arbetsförmedlingen.

Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad som anges i motionen om platsanmälan.

4.3 Samlat ansvar för arbetsmarknadspolitiken

Nedmonteringen av arbetslöshetsförsäkringen har lett till att allt fler arbetssökande är oförsäkrade eller utförsäkrade. Arbetssökande har därför kommit att bli den enskilt största gruppen som söker försörjningsstöd hos kommunerna. I syfte att minska bidragsberoendet bedriver därför många kommuner egna lokala arbetsmarknadsprogram parallellt med Arbetsförmedlingens. Av den forskning som finns på området framgår att kvaliteten på dessa varierar kraftigt mellan kommunerna. Systemet präglas därmed i hög grad av godtycke, där arbetssökande med försörjningsstöd ges helt olika förutsättningar beroende på bostadsort. Den som söker försörjningsstöd på grund av arbetslöshet måste dessutom vara inskriven hos Arbetsförmedlingen, vilket innebär parallella myndighetskontakter för i grunden samma problem.

Regeringen har bejakat denna utveckling, och gett kommunerna större rätt att ställa krav på motprestationer för försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen. Vänsterpartiet avvisar denna politik, vilket vi utvecklar i vår motion 2013/14:So616 om socialpolitik.

Vi anser att det är orimligt att staten på detta sätt vältrar över kostnaderna och ansvaret för arbetslösheten på kommunerna.

Vi anser att arbetslöshetsförsäkringen måste reformeras så att fler omfattas av såväl grundförsäkringen som inkomstförsäkringen. Om fler arbetssökande omfattas av arbetslöshetsförsäkringen skulle kommunernas behov av egna sysselsättningsåtgärder minska och socialtjänsten avlastas. Vi utvecklar våra förslag om arbetslöshetsförsäkringen i motion 2013/14:A331.

Det rimliga är att alla arbetssökande ges den service och det stöd de behöver hos Arbetsförmedlingen, oavsett försörjningsform. På så sätt garanteras likvärdighet och möjligheterna till god matchning förbättras.

Vad som anförs i motionen om att alla arbetssökande ska ges stöd och insatser från Arbetsförmedlingen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

4.4 Avveckla de privata coacherna och de kompletterande aktörerna

Regeringen har satsat stort på externa jobbcoacher och andra så kallade kompletterande aktörer. År 2012 hade Arbetsförmedlingen kontrakt med cirka 800 sådana privata aktörer. Upphandlingarna har kantats av oegentligheter. Mediegranskningar har avslöjat jobbcoacher som ägnar sig åt olika former av ovetenskapliga terapimetoder, andra har visat sig drivas av personer med konkurser, skatteskulder och ekonomiska brott i bagaget. Nyligen avslöjades dessutom att personer i Arbetsförmedlingens styrelse haft ekonomiska intressen i företag som myndigheten haft kontrakt med.

Riksrevisionen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har påpekat att det är svårt att upphandla kompletterande aktörer, att mäta kvalitet och att kontrollera utförandet. Arbetsförmedlingens myndighetsutövning har inte heller säkerställts och för enskilda arbetssökande har rättssäkerheten och integriteten blivit lidande. Det har också visat sig att Arbetsförmedlingen i vissa fall inte ens har gjort de allra enklaste kontroller av referenser vid ansökningar från kompletterande aktörer, trots att det har handlat om företag som tidigare kritiserats offentligt för stora brister i verksamheten.

Det finns vare sig teoretiska resonemang eller empiriska studier som talar för att privata aktörer ökar arbetssökandes utsikter att hitta ett jobb. Tvärtom tyder det mesta på att den största effekten av den här verksamheten är att Arbetsförmedlingen lägger stora resurser på upphandlingar och juridiska processer istället för på förmedlingsverksamhet.

Vänsterpartiet anser att arbetsförmedlingsverksamhet ska bedrivas utan vinstintresse och enligt beprövade metoder. Systemet med de s.k. kompletterande aktörerna bör avvecklas och kontrakten med de privata s.k. jobbcoacherna avslutas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.5 Aktiva åtgärder

Idag placeras alla arbetslösa efter en viss i förväg bestämd tid i någon av massåtgärderna: jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för unga. Deltagarna ska i dessa ägna sig åt olika typer av aktiviteter vid förutbestämda tidpunkter. En majoritet av deltagarna får inga aktiva insatser för att öka sina möjligheter att få jobb. Regeringen konstaterar i sin egen budgetproposition att trots stora resursförstärkningar ökade aktivitetsnivån i jobb- och utvecklingsgarantin endast marginellt, med en procentenhet, mellan 2011 och 2012. Den nuvarande politiken får inte ens stöd av regeringens egen Långtidsutredning. Utredarna är kritiska till garantiernas stora dominans. Även Riksrevisionen har varnat för de kraftigt ökade volymerna i denna typ av program.

Vänsterpartiet vill avveckla de nuvarande garantiprogrammen och istället satsa på aktiva åtgärder med högre kvalitet som stärker de arbetssökandes möjligheter till anställning. Arbetsförmedlingen ska ha större frihet att erbjuda arbetslösa aktiva insatser som yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning,

utbildning i det reguljära utbildningssystemet och riktade anställningsstöd vid den tidpunkt som efter en individuell bedömning anses lämpligt, utan att invänta en fast tidsgräns.

Vad som ovan anförts om utformningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen, bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I Vänsterpartiets budgetmotion finansierar vi ett paket med åtgärder för unga arbetslösa som ska kunna sättas in vid den tidpunkt då det bedöms lämpligt. Alla unga arbetssökande ska dock garanteras någon åtgärd inom 90 dagar. I paketet ingår en generationsväxlingssatsning med utbildningsvikariat i vård- och omsorgsyrken, lärlingsanställningar och traineejobb för akademiker. I paketet ingår också övergångsjobb för långtidsarbetslösa unga och lönebidragsanställningar riktade till unga med funktionsnedsättning och en omfattande utbildningssatsning.

Denna och övriga arbetsmarknadspolitiska satsningar redogörs för i detalj i motion 2013/14:A327 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

4.6 Skärpta krav på och kontroll av arbetsgivare som tar emot subventioner

Antalet subventionerade anställningar har nästan fördubblats under 2000-talet. I januari 2013 hade mer än 122 000 personer jobb med bidrag från Arbetsförmedlingen. Lönesubventionerna uppgick under 2012 till totalt 18 miljarder kronor.

Subventionerade anställningar är en bra arbetsmarknadspolitisk åtgärd givet att de riktas till rätt personer, och att reglerna för subventionerna utformas så att arbetsgivare inte kan sätta i system att utnyttja dem för att dumpa löner och priser.

De regler för subventionerade jobb som regeringen inrättat uppfyller inte de kraven. Eftersom regeringen sekretessbelagt uppgifterna om vilka arbetsgivare som tar emot statliga subventioner för exempelvis nystartsjobb kan varken riksdagen eller massmedier göra någon heltäckande granskning av vart pengarna går. De granskningar som ändå gjorts av bland andra SVT:s Uppdrag Granskning och Aftonbladet har visat att det är fullt möjligt för arbetsgivare att ta emot statliga lönesubventioner trots att de varken betalar kollektivavtalsenliga löner eller ens tecknat de försäkringar anställda har rätt till. Granskningar har också visat att företag som varit inblandade i ekonomisk brottslighet och andra oegentligheter beviljats olika former av lönesubventioner.

Vänsterpartiet anser att de arbetsgivare som tar emot subventioner och stöd från Arbetsförmedlingen måste följa lagar och leva upp till god sed på arbetsmarknaden.

Alla slags subventionerade anställningar ska därför anvisas av Arbetsförmedlingen och godkännas av berörd facklig organisation. Anställnings- och lönevillkoren ska vara i enlighet med kollektivavtal. Det måste också finnas ett tak för hur många anställda med subventionerad lön en och samma arbets-

Fel! Okänt namn på

givare tar emot, och en spärr mot att sätta i system att låta olika subventionerade anställningar avlösa varandra hos en och samma arbetsgivare.

Arbetsförmedlingen måste också skärpa både förhands- och efterkontrollen av att de arbetsgivare som beviljats någon form av stöd verkligen lever upp till villkoren.

Det måste också vara möjligt för myndigheter och journalister att granska vilka företag som tar emot statliga lönesubventioner. Skyddet för de enskilda anställdas integritet måste däremot självfallet säkras.

Vad som ovan anförts om öppenhet och skärpta krav på och kontroller av arbetsgivare som tar emot subventioner och stöd bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.7 Mer utbildning inom ramen för arbetsmarknadspolitiken

Kunskaphöjande och utvecklande arbetsmarknadsåtgärder, som i stor utsträckning leder till anställning, har fått stryka på foten under regeringen Reinfeldt. Arbetsmarknadsutbildningen har minskats drastiskt och existerande utbildningar inom det reguljära utbildningssystemet utnyttjas inte för de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Det är särskilt anmärkningsvärt med tanke på att allt fler arbetsgivare uppger att de har svårt att rekrytera personal med rätt kvalifikationer, trots den höga arbetslösheten.

4.7.1 Arbetsmarknadsutbildning

Arbetsmarknadsutbildning är en åtgärd som i stor utsträckning kan leda till varaktiga anställningar om kvaliteten på utbildningarna är hög. Utbildningen kan också riktas in på områden där det riskerar uppstå flaskhalsar och brister och underlättar därmed strukturomvandling.

Det finns goda skäl att utöka arbetsmarknadsutbildningen under en lågkonjunktur under förutsättning att kvaliteten kan upprätthållas, utbildningen har rätt inriktning och att de arbetslösa som har störst nytta av utbildningen väljs ut. Arbetslösa som med stor sannolikhet skulle vara arbetslösa under programtiden, oavsett om de utbildas eller söker arbete på heltid, står då bättre rustade när konjunkturen vänder. I vår budgetmotion för 2014 föreslår vi en fördubbling av antalet platser i arbetsmarknadsutbildning jämfört med dagens nivå. Se motion 2013/14:A327 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Antalet platser i arbetsmarknadsutbildningen bör fördubblas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vi vill att det ska gå att få en fullständig yrkesutbildning genom att delta i arbetsmarknadsutbildning. Nuvarande gräns på max 6 månader är för snäv för många av de utbildningar inom exempelvis industrisektorn som är väl lämpade att bedriva som arbetsmarknadsutbildning. 6-månadersgränsen för arbetsmarknadsutbildningens längd bör därför slopas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.7.2 Utbildning inom det reguljära utbildningssystemet

Idag utnyttjas inte det reguljära utbildningssystemet inom arbetsmarknadspolitiken mer än för kortare motivationskurser. Det är en brist, eftersom bristande utbildning är det största hindret för många arbetssökande. Arbetsförmedlingen bör därför ges möjlighet att anvisa sökande till olika former av yrkesinriktade utbildningar om det anses vara den mest lämpliga åtgärden. Exempelvis bör den som redan har en högskoleutbildning kunna anvisas till kompletterande kurser som underlättar arbetsmarknadsetablering.

Vad som ovan anförts om att Arbetsförmedlingen bör kunna anvisa arbetssökande till utbildningar i det reguljära utbildningssystemet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.8 Lika villkor för kvinnor och män

Idag är det stor skillnad mellan de åtgärder som erbjuds arbetssökande kvinnor respektive män. Kvinnor får fortfarande t.ex. inte ta del av arbetsmarknadsutbildningar i samma utsträckning som män. Män är också överrepresenterade både bland dem som har nystartsjobb och bland dem som har någon form av subvention på grund av funktionsnedsättning. Det är inte acceptabelt att kvinnor inte erbjuds samma möjligheter till omskolning och andra arbetsmarknadsinsatser som män. Arbetsförmedlingen måste därför se över både utbud och anvisningar till arbetsmarknadsutbildningar och andra aktiva åtgärder så att kvinnor och män får lika tillgång till programutbudet. Kvinnor och män ska garanteras lika tillgång till Arbetsförmedlingens program. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.9 Avveckla fas 3

Den som efter ungefär tre år av arbetslöshet inte lyckats få ett nytt jobb, placeras i jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas. Regeringen har tidigare kallat den fas 3, men har sedan bytt ut namnet till ”sysselsättningsfasen”. Den tidigare benämningen lever dock kvar. I fas 3 ska man anvisas ”varaktig samhällsnyttig sysselsättning”, motsvarande hela sitt arbetsutbud. I augusti 2013 var närmare 34 000 personer hänvisade till fas 3, drygt 2 000 fler än under samma månad föregående år.

Den som deltar i fas 3 har ingen anställning eller lön. Anordnarna, offentliga arbetsgivare, privata företag och ideella organisationer, får däremot 225 kr per dag, alltså omkring 5 000 kr per månad, i bidrag från staten för varje deltagare de tar emot. Det är mer än vad en del deltagare får i ersättning.

Tanken är att deltagarna i fas 3 ska utföra sådana arbetsuppgifter som annars inte skulle bli utförda och som kan ses som kvalitetshöjande. Praktiken har visat att deltagare i själva verket ofta utnyttjas för att utföra ordinarie arbetsuppgifter. I andra fall erbjuds fas 3-deltagare inte någon meningsfull

Fel! Okänt namn på

sysselsättning över huvudtaget, utan får sitta av tiden för att anordnaren ska kunna få bidrag.

Det finns också exempel på arbetsplatser som erbjuder meningsfulla arbetsuppgifter och där deltagarna trivs. Men totalt sett är nyttan för både deltagarna och samhället svår att se. Eftersom deltagarna inte är anställda och står under hot om att bli av med sitt aktivitetsstöd eller försörjningsstöd är möjligheterna att ställa krav eller framföra kritik i praktiken mycket små. Utsattheten är i det närmaste total.

Det har inte heller kunnat visas att åtgärden har några positiva arbetsmarknadseffekter. Bara 8 procent av deltagarna har efter deltagandet fått jobb utan statlig subvention. Sju av tio har inte fått något jobb överhuvudtaget.

Däremot har fas 3 blivit en lukrativ marknad för företag som specialiserat sig på att ordna ”sysselsättning” åt deltagare i fas 3. Ett av de största företagen inom branschen kammade förra året hem en vinst på verksamheten på 9 miljoner kronor. Det finns inget försvar för att staten ska finansiera företag vars enda affärsidé det är att tjäna pengar på arbetslöshet. Vår principiella inställning är att den som arbetar ska ha anställning och lön. Det är förkastligt att staten tvingar långtidsarbetslösa att arbeta utan lön. Exploatering av människor är inbyggd i själva åtgärden. Det är en kränkning av den enskildes rätt att få skälig ersättning för sitt arbete.

Av alla arbetsmarknadspolitiska åtgärder som prövats är fas 3 den som rimligen tränger undan flest reguljära jobb. Varför anställa någon när det går att få arbete utfört gratis och dessutom få 5 000 kronor i bidrag varje månad?

Regeringen har uppenbarligen börjat få kalla fötter inför valåret, och föreslår i budgetpropositionen för 2014 en ökning av de aktiva åtgärder som kan beviljas deltagarna i fas 3. De utlovade utbildningsplatserna och anställningsstöden räcker dock bara till en bråkdel av de 34 000 människor som idag befinner sig i fas 3. De allra flesta kommer därför att bli kvar i sin nuvarande situation, och anvisningarna till programmet kommer att fortsätta.

Vänsterpartiet anser att jobb- och utvecklingsgarantins fas 3 ska avvecklas helt. Inga nya anvisningar ska ske och de som redan är placerade i fas 3 ska istället erbjudas aktiva insatser utformade utifrån den enskildes behov. Vad som här anförts om att avveckla fas 3, sysselsättningsfasen, bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.9.1 Anställning och utbildning istället för fas 3

Långtidsarbetslösa är inte en homogen grupp och därför behövs flera vägar ut ur fas 3 och vidare in i arbetslivet. Vi vill därför satsa brett på olika insatser. Vi föreslår att fas 3-deltagare erbjuds meningsfullt arbete till kollektivavtalsenliga villkor i nyinrättade övergångsjobb i offentligt finansierad verksamhet och ideella organisationer eller yrkesutbildning inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen, yrkeshögskolan, yrkesvux eller som anställd lärling. De bör också ges möjlighet att med rimliga ekonomiska villkor läsa in grundskole-, gymnasie- eller högskolekurser för att öka sina chanser på arbetsmarknaden.

I Vänsterpartiets budgetalternativ föreslår vi ett fullt finansierat paket av åtgärder inom arbetsmarknads- och utbildningspolitiken för att samliga nuva-

Fel! Okänt namn på

rande fas 3-deltagare ska få en kvalitativt bättre sysselsättning som för dem närmare den reguljära arbetsmarknaden. Se motion 2013/14:A327 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Stockholm den 29 september 2013

Josefin Brink (V)

Ulla Andersson (V)

Christina Høj Larsen (V)

Jacob Johnson (V)

Rossana Dinamarca (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)